

Naše územie ako hranica Rímskej ríše

Začiatok nášho letopočtu – Rimania posunuli hranicu svojej ríše až k Dunaju a začali tu budovať opevnenia, ktoré ich mali chrániť pred Germánmi.

Germáni – usadili sa severne od Dunaja. Na území Slovenska to boli **Kvádi**, v Čechách **Markomani**. Ich kultúra bola veľmi jednoduchá a žili v dedinách. Mnohí germánski náčelníci slúžili v rímskom vojsku ako žoldnier. V čase mieru si Germáni kupovali od Rimanov remeselnícke výrobky, zbrane..

Rimania – čoraz častejšie sa museli brániť útokom Germánov → v blízkosti Slovenska postavili mestá s veľkými vojenskými posádkami – napr. **Vindobona** (dnešná Viedeň), **Carnuntum** (oproti Devínu), **Brigetio** (oproti Komárnu). Neskôr vyrástli tábory aj u nás – napr. na **Devíne**, v **Rusovciach**, v **Iži** pri Komárne.

– **Limes Romanus** – tak nazvali Rimania opevnenú hranicu, chránenú vojenskými tábormi. Medzi nimi boli v pravidelných vzdialenostiach menšie tábory, pozorovateľne a veže.

– **Jantárová cesta** – bola to obchodná cesta chránená vojakmi, vedúca do strednej Európy a k Baltskému moru, kde sa obchodovalo najmä s jantárom.

R. 170 – rímska hranica neodolala útoku Markomanov a Kvádov, ktorí sa dostali do severnej Itálie. Zasiahol proti nim cisár **Marcus Aurélius**, ktorý svedectvo o bojoch na našom území zanechal vo svojich filozofických úvahách „Hovory k sebe samému“, ktorých časť napísal na brehu Hrona (asi r. 172).

R. 179 – 180 – víťazstvo Rimanov nad Germánmi potvrdzuje aj nápis na hradnej skale v Trenčíne.

Veľké sťahovanie národov

R. 375 – z Ázie prichádzajú do Európy **Húni** a na rýchlych koňoch sa preháňali takmer celou Európou → Germáni pred nimi utiekali do Rímskej ríše. Tu s nimi Rimania zle zaobchádzali → Germáni si v 5. storočí začali vytvárať vlastné štáty, často vo vnútri Rímskej ríše, čo ju oslabovalo.

Napr. – **Vizigóti** prešli od Čierneho mora do Talianska, odtiaľ do Francúzska a Španielska.

– **Vandali** zo severu Európy prešli do Francúzska cez Španielsko do severnej Afriky.

5. – 6. storočie – podobne ako Vizigóti a Vandali sa presúvali aj ďalšie kmene → toto obdobie nazývame **VEĽKÉ SŤAHOVANIE NÁRODOV**, počas ktorého prišli do strednej Európy aj starí Slovania.

R. 410 a 455 – najprv Vizigóti, potom Vandali dobyli Rím. Ďalšie kráľovstvá založili **Ostrogóti** (sev. Itália) a **Longobardi** (Itália).

Po 200 rokoch tieto kráľovstvá zanikli a dali priestor – **FRANSKEJ RÍŠI**

– **BYZANTSKEJ RÍŠI**

Do stopách slovanských predkov

Pravlast' Slovanov – starovekí dejepisci ich spomínajú pod menom **Venedi**, alebo **Sklavini**. Odpradáva obývali spoločne jedno územie, o ktorom hovoríme, že je pravlast'ou všetkých Slovanov a leží severne od Karpát medzi riekami **Visla** a **Dneper**.

Zamestnanie – Slovania boli predovšetkým **roľníci**. Pestovali všetky druhy obilnín (pšenica, jačmeň, raž, proso), strukoviny (hrach, šošovica, bôb), mak, repu, zeleninu a ovocie. Vedeli pestovať aj ľan a konope, z čoho tkali látky na odev.

– Chovali ošípané, hydinu, ovce, rožný dobytok a kone. Boli aj rybármi, poľovníkmi a brtníkmi (vyberali divým včelám plásty s medom z dutých kmeňov stromov).

– Pôdu orali hákom, alebo radlom. Nové polia získavali kľčovaním a vypaľovaním lesov. Nepoznali ešte hnojenie pôdy → uplatňovali **dvojpoľné hospodárenie**.

– Obilie mleli na kamenných mlynkoch – žarnových. Z múky piekli posúchy a chlieb, z prosa varili kašu sladenú medom, z mlieka robili syr, z medu pripravovali medovinu.

– Pracovné nástroje si zhotovovali z dreva i zo železa. Boli zručnými kováčmi, tesármi a hrnčiarimi.

Spoločenské zriadenie – základom bol **rod**, ktorý spravoval volený **starešina**. Rody sa spájali do **kmeňov**.

Na čele kmeňov stáli **náčelníci**, ktorých volili rodoví starešinovia. Spravovať kmeň pomáhala náčelníkovi **rada starešinov** a **ľudové zhromaždenie**.

Náboženstvo – Slovania verili v posmrtný život. Prírodné úkazy (slnko, blesk, hrom, smrť) si vysvetľovali ako činnosť nadprirodzených bytostí – bohov. Všeobecne uctievaným bohom bol **Perún** – boh hromu a búrky. Darkyňou života bola **Vesna** alebo **Lada**. Bohyňou smrti a zimy bola **Morena**. Bohov uctievali a prinášali im obete.

Sťahovanie Slovanov – zo svojej pravlasti sa slovanské kmene začali sťahovať od 4. storočia, keď na ich územie prenikli Húni. Rozišli sa na západ, juh a východ → ich dnešné delenie:

ZÁPADNÍ SLOVANIA – osídlili územie dnešného Poľska, Nemecka, Česka, Slovenska, Rakúska a Maďarska.

JUŽNÍ SLOVANIA – osídlili územie bývalej Juhoslávie, Bulharska, Grécka.

VÝCHODNÍ SLOVANIA – usadili sa v európskej časti bývalého Sovietskeho zväzu.

– Po rozchode z pravlasti sa začali odlišovať aj jazyky Slovanov.

Slovania v našich krajinách

Príchod Slovanov – prvé kmene Slovanov sa na našom území objavili na prelome 5.– 6. storočia. Začali sa usádzať v nížinách pri najväčších riekach – Labe, Morava, Dunaj, Váh, kde mali vhodné podmienky pre roľníctvo a pastierstvo.

– Postupne si zdokonaľovali pracovné náradie a nástroje → **oddělili sa remeselníci od roľníkov** a začal sa medzi nimi **výmenný obchod**.

– Rody sa rozpadli na rodiny.

– Každý kmeň žil pod vládou svojho kmeňového náčelníka, ktorý sídlil so svojou ozbrojenou družinou v opevnenom hradisku. Ostatní členovia kmeňa – roľníci, pastieri, remeselníci – bývali v blízkych osadách. Počas nebezpečenstva sa sťahovali aj s dobytkom do hradiska.

Avari – ázijskí kočovníci, v polovici 6. storočia sa prisťahovali do Podunajskej nížiny a založili tu svoju ríšu.

– Boli dobre vycvičenými jazdcami, ktorí žili z vojrovej koristi. Do susedných oblastí podnikali výpravy, brali obilie, dobytok, striebro a ľudí do otroctva.

– Z hlíny si stavali kruhové opevnenia – hrinky.

– Podmanili si niektoré slovanské kmene na území Slovenska a Moravy. Mužov nútili slúžiť v avarskom vojsku, v boji ich stavali do prvých radov. Slovanské rodiny museli v zime avarských bojovníkov ubytovať a stravovať.

Samova ríša – na obranu proti Avarom sa slovanské kmene začali zjednocovať. Na čelo svojho kmeňového zväzu si zvolili **FRANSKÉHO KUPCA SAMA** → **v roku 623 vznikol prvý historicky známy kmeňový zväz Slovanov – SAMOVA RÍŠA**.

Zjednotené slovanské kmene úspešne odolávali nielen Avarom, ale v r. **631** dokázali odraziť aj útok Franskej ríše.

– V druhej polovici 7. storočia (po Samovej smrti) sa ríša rozpadla a rozdrobené slovanské kmene sa opäť dostali pod nadvládu Avarov.

– Na prelome 8. a 9. storočia porazil Avarov franský kráľ Karol Veľký a takmer úplne zničil ich ríšu.